

منا در کتاب داروسازی مصر کهن: پاپيروس ابرس (منصوب به جرج ابرس،
مصر شناس آلمانی ۱۸۳۷ - ۱۸۹۸)

کاترین کترایت - جونز ۲۰۰۴ دانشگاه کنت استیت.

پاپيروس در حدود سال ۱۵۵۰ قبل از میلادی در طبس مصر نوشته شد این نوشته شامل فاصله ای از ۸۷۶ نوع درمان دستور داروسازی و فرمولهای دارویی پزشکی است که در آن زمان گرد آوری و فهرست شده اند. این کتاب شامل اطلاعاتی است که حداقل از چهل منبع مختلف برگرفته شده اند این پاپيروس بیماریها و جراثیمها، نشانه های آنها، نمونه تشخیص، طرز محامله، تجویزها، تهیه و استفاده درست از داروها را شرح و توضیح می دهد. در این محامله ها و تجویزها مکررا از مراسم مخصوص رومانیون و جادوگران نیز استفاده شده است پاپيروس در سال ۱۸۶۲ توسط ادوین اسمیت در طبس پیدا شد و متعاقبا به تملک دانشگاه لایپزیک در آمد پاپيروس دارای اطلاعات تاریخی و فولکوریک مفیدی در مورد فعالیت های درمانی مصر کهن است اما در مانهای پیشنهاد شده در آن را در حال حاضر نمی توان دارو نامید هیچ کدام از درمانها را در حال حاضر نمی توان بکار گرفت مگر زیر نظر یک پزشک متخصص .

منا در دستورات دارویی پاپيروس:

منا یکی از ۴۰۰ گیاه ماده معدنی و اعضای حیواناتی است که در پاپيروس جهت دارو سازی و محامله اسیتفاده شده اند. در ۱۵۰۰ قبل از میلاد در مصر منا با توجه به اینکه مترجم که چگونه مروف (ک، پ، ر) موجود در کلمه منا در مصر قدیم را چگونه ترجمه کند کاپروس یا سیپریوس نامیده می شد پاپيروس هفت گونه از منا را بر مسب اینکه از کجا پیده شده باشد سن گیاه و اینکه کدام قسمت از گیاه باشد مشخص کرده است.

منای شمال، منای دشت، منای چمنزار، منای مرداب، انواع منای پیده شده از مناطق مختلف دارای خاک و سطح رطوبت متفاوت را مشخص میکند خاک و سطح رطوبت بر میزان لوسون منا تأثیر دارند. شرایط مرطوب، حاصلخیز و خشک منجر به کاهش میزان لوسون گیاه میشود. شرایط خشک و گرم، و خاک آهن دار، منجر به افزایش میزان لوسون در گیاه میشوند. غده منا، تیغ منا و علف منا نیز بخشهایی از گیاه هستند که مشخص کننده سن و دوره رشد گیاه میباشند و البته هر کدام ویژگیهای خاص خود را دارند.

منظور از منا شمال هم ممکن است منای روئیده در مناطق خشک و بیابانی شمال باشد، که دارای بیشترین میزان لوسون را خواهد داشت و هم امکان دارد منای روئیده در باتلاق های دلتای رود نیل باشد که کمترین میزان لوسون را خواهد داشت. منظور از شمال همچنین میتواند منای روئیده در کرانه ساحلی باشد. منا میتواند خاک شور و ماسه ای را تحمل کند و نزدیک سواحل جنوب شرقی مدیترانه بروید. این نوع منا لوسون زیادی نخواهد داشت زیرا خطوط ساحلی به اندازه ی نواحی داخلی مصر گرم نمیشوند بنابراین اینکه منای شمال چه خصوصیتی دارد کمی مبهم است.

منای دشت: ممکن است منایی باشد که در ماشیه مناطق مزروعی میروئیده و نقش بادشکن را داشته است این نوع منا بدین خاطر که در مجاورت مزارع بوده است به طور منظم به آب دسترسی داشته است. بنابراین احتمالاً میزان لوسون آن به اندازه لوسون منایی که در مناطق خشک و بی آب می روئیده نبوده است.

منای چمنزار احتمالاً گیاهی بوده است که در علفزارها و چراگاهها می روئیده است چراگاهها به طور مرتب آبیاری نمی شدند، بنابراین منای چراگاه نسبت به منای دشت احتمالاً دارای میزان لوسون بیشتری بوده است.

منای مرداب: آب زیادی دریافت می کرده است و در نتیجه لوسون کمتری هم داشته است.

غده منا، تیغ منا و علف منا بیشتر به قسمتهای مختلف گیاه منا اشاره دارند تا به محل پیده شدن آن غده های منا احتمالاً غلافها یا کپسولهای حامل دانه ها هستند دانه های منا برای گرفتن روغن آنها فشرده میشوند و از این روغن برای ساختن مرهم استفاده می شد.

تیغهای منا به تیغهایی اشاره دارند که پس از اینکه سه سال از عمر گیاه گذشت شروع به رویدن روی ساقه آن می کنند و گیاه نام خود (لوسونیا اینزمین) را نیز از همین تیغها گرفته است که به معنای مسلح می باشد علف منا همان جوانه های گیاه هستند، هنگامی که از دانه سر بر می آورند پزشکان در شناسایی انواع مختلف منا بدین نتیجه رسیده اند که انواع منای متعلق به اقلیم های متفاوت دارای سطح متفاوتی از لوسون هستند و قسمت های گوناگون گیاه منا دارای ویژگیها و خصوصیات متفاوتی هستند .

معالجاتی که نیازمند منا هستند: موارد کاربرد منا در پاپیروس ابرس با آنچه که ما اکنون راجع به منا می دانیم مطابقت می کنند منا در دوره های گوناگون پرفه عمر خود و با توجه به نوع خاک و رطوبت در دسترس آن دارای سطوح لوسون متفاوتی است آب و هوای گرم و خشک و خاک آهن دار موجب می شوند که سطح لوسون منا به بیشترین مقدار خود برسد منا رشد یافته در رطوبت و خاک حاصل فیز دارای کمترین میزان لوسون خواهد بود جوهر دارو (تنین) موجود در منا با کراتین پوست پیوند می دهد و باعث تقویت پوست و مقاوم شدن آن در برابر فحشکی می شود (استانکیویچ و همکاران ۱۹۹۷) .

منای در پاپیروس جهت مقابله با بیماریهای پوستی و تنفسی بیماری های قلبی و مربوط به گردش خون بکار گرفته شده است و بنظر می رسد استفاده از آن

در این موارد آگاهانه و منطقی بوده است یک راه معالجه پوسته پوسته شدن بدن یا (گری) استفاده از منا است گری می تواند ناشی از گرم ملقه دار یا نوع دیگری از عفونت های قارچی باشد و یا می تواند منشا زخمهای باز باشد در هر حالت این امر نشانگر بریده بریده شدن پوست است .

منا می تواند بر روی پوست بریده بریده شده کاملاً رنگ بدهد گری یا بریده بریده شدن پوست را می توان به وسیله منای مرداب، منای دشت، غده های منا و لوبیا قرمز که همراه با روغن، چربی و نطفه غاز مخلوط و کوبیده شده باشد معالجه کرد در مورد اضافه کردن این مواد البته بجز لوبیا قرمز و نطفه غاز می توان گفت که حاصل آن یک فمیر منای چسبنده و غلیظ که البته میزان رنگ دهی کمی دارد خواهد شد. منای مرداب نمیتواند از فولک های رنگین تیره ای روی پوست بجا بگذارد زیرا رطوبت شدید باعث کاهش لوسون گیاه میشود. اگر منای دشت ، از نوع آبیاری شده آن باشد این نوع منا هم قدرت رنگدهی زیادی نخواهد داشت روغن مخلوط شده با این فمیر(چربی غاز و روغندانه منا) نیز از رنگدهی مرهم بدست آمده جلوگیری میکنند به نظر میرسد این امر نشانگر این است که مرهم بدست آمده باید برای تقویت فاصیت ضد قارچ و ضد فساد بودن آن به طور مداوم استفاده میشود و در نتیجه باید پوست را کمتر رنگ میکرده است اگر از منای مخصوص رنگ کردن برای معالجه این بیماری استفاده میشد پوست بیمار به طور مرتب رنگی میشد و رنگ آن ممکن بود همیشه باقی بماند و به راحتی پاک نشود بنابراین مواد استفاده شده در این مرهم به شکلی بسیار آگاهانه و هوشمندانه انتخاب شده بودند تا همراه با داشتن فاصیت مقابله با گری یا هر نوع مشکل بریده بریده شدن پوست و ضد قارچ بودن دارای کمترین میزان رنگدهی باشند.

یک راه معالجه خارش مزمن تمام پوست بدن استفاده از مرهم منای چمنزار، پیاز، فوشبو کننده و عصاره فرمای و مشی بود دستور استفاده آن نیز این بود با یکدیگر کاملاً مخلوط کنید و بر روی قسمت خارش دار پوست بگذارید که به نظر میرسد منظور آن این بوده است که پزشکی بایستی مرهم را به صورت موضعی استفاده میکرده است.

منای چمنزار میتواند نسبت به منای دشت لاوسون بیشتری داشته باشد زیرا دشتها و مزارع آبیاری می شوند اما چمنزارها خیر در این مرهم یا خمیر، پیاز، نقش ضد باکتری را داشت (ابورجی و ناتشر ۲۰۰۳) و همچنین میتواند به عنوان تقویت کننده سرعت و قدرت رنگدگی منای نیز عمل کند ماده فوشبوکننده استفاده شده نیز قطعا یک محرک و تقویت کننده منای بود عصاره فرمای و مشی نیز ماده شور شیرین کننده خمیر منای بود که استفاده از آن در خمیر منای متداول بود بنابراین این مرهم چندان تفاوتی با منای مورد استفاده برای زبیا کردن پوست و طرح زدن روی آن نداشت بجز اینکه در آن از پیاز برای مقابله با پسوریازیس (داء الصوف) و آگما استفاده شده بود (ابورجی و ناتشر ۲۰۰۳) که احتمالاً منشاء خارش پوست بودند اگر پوست تنها خارش داشت اما بریده بریده نشده بود آنگاه منای باکیفیت تری (از چمنزار) بدون توجه به اینکه میتواند لکه های رنگین تیره و پایداری روی پوست بگذارد استفاده میشد نویسنده پاپیروس ابرز نکته ای را نیز به این درمان اضافه کرده است به این روش درمانی توجه کنید زیرا راه درست معالجه آن همین است. این روش از میان روشهای اثبات شده در منای معبد فدای ازیریس بدست آمده است این روشی است که می تواند پوسته ها و شوره های تمام پوست بدن را بزدايد بلباه این روش فوراً پوست را شفا می دهد خواهی دید. نسبت دادن آن به ازیریس مطمئناً بهترین ضامن کیفیت و کارا بودن این مرهم بوده است.

مشکلات پوستی انگشتان پا عارضه ای شایع بوده که بر حسب شدت بیماری روش های درمانی متعددی داشت این بیماری می توانست از نوع عفونت های قارچی یا باکتری های ناشی از کار در مزارع گل آلود باشد و یا مشکل به پینه های پوستی آلوده و ترک فورده مربوط می شد . پزشکان برای درمان این بیماری ضمادی از (رازیانه، موم، فوشبو کننده منا ، افسنطین، خشک شده (نوعی صمغ) دانه و شیره خشخاش (ماده خام آن) اقطی، میوه های درخت یوآن، صمغ کنگر، خمیر کنگر، صمغ درخت مافت، خرده های چوب عود (تکه های کوچک چوب) (روغن صمغ درخت سدار، روغن صمغ درخت یوآن، روغن زیتون تازه و آب باران تهیه می کردند . این مخلوط اسید ملایمی را به وجود می آورد که موجب تقویت قدرت و کیفیت خمیر منا می شد تقویت کننده ها و محرکهای رنگی موجود در این مرهم شامل : رازیانه ماده فوشبو کننده، افسنطین، صمغ کنگر ، مر، صمغ درخت مافت، خرده های چوب عود ، صمغ درخت سدار و صمغ درخت یوآن میشدند این مواد همچنین میتوانند به عنوان ضد قارچ و ضد باکتری عمل کنند احتمالاً این مرهم که خاصیت اسیدی بیشتری داشت هنگامی که روی زخمهای (و باز گذاشته میشد دردناک بود روغن زیتون موجود مرهم نیز میتواندست به عنوان نرم کننده پوست عمل کند و از شیوه خشخاش نیز برای تسکین درد استفاده میشد.

برای درمان بیماریهای قارچی با باکتریهای دهان و دندان نیز از مناستفاده میشد این بیماری ها بویسه مرهمی که از ماده فوشبو کننده، زعفران، منا، پیاز، چوب عود و چندین گیاه دیگر که نام آنها ترجمه نشده است، تهیه میشد، درمان میشدند، این مرهم مانند خمیر معمولی منا بود و حتی می توانست برای کسانی که پیاز دوست دارند خوشمزه باشد. بدین خاطر که منا ضد فساد بود (علی و همکاران ۱۹۹۵) و پیاز هم ضد باکتری بود (ابوری و ناتشر ۲۰۰۳) این مرهم می توانست مفید واقع شود. (وستاییان شمال

افریقا هم اکنون نیز سالم نگاه داشتن دهان و دندان خود از ترکه های منا به عنوان مسواک استفاده می کنند.

با این حال تمام درمانهایی که منا در آنها بکار رفته بود منطقی و اقلانی به نظر نمی رسد مرهم مورد استفاده برای معالجه تار دیدن چشمها در مرحله اول شامل مر، پیاز، استات مس، روغن تصویه شده و منای شمال بود تا اینجا چیز غیر معمولی در این مرهم به پیشم نمی فورده اما در ادامه مدفوع بز کوهی، امشاء میوانات چهار پا، نیز به این مخلوط اضافه شده و مرهم تهیه شده به وسیله یک پر کرکس روی پیشم بیمار گذاشته می شد این موادی که در پایان به مرهم اضافه می شدند در مرهمهای حال ما ضرر غیر معمول هستند.

توضیحات پاپیروس ابرس در مورد منا نشان دهنده مشاهدات آگاهانه آنان در مورد تفاوت های منا به دلیل تفاوت در محل رویش و بخش مورد استفاده گیاه و تاثیرات متفاوت آنها است آنها همچنین می دانستند که منا توانایی مقابله با فساد و بیماری های قارچی را دارد و می تواند پوست را تقویت کند آنها متوجه شده بودند که گیاه هان خشبو روغنها و صمغها می توانند بر فواص خمیر منا تاثیر بگذارند .

به نظر می رسد که استفاده از منا برای زیبایی پوست در بین مصریان ۱۵۵۰ قبل از میلاد مانند دیگر همسایگان نشان نظیر لبایی ها، کنعانی ها، و سوری ها، معمول نبوده است اما از آن برای مقامه دیگر و بخصوص پزشکی استفاده می شده است.

/پایان/